

Έχοντας την αυτήν καταγωγήν, έχοντας τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα, ὀφείλουσιν ὡς ἀδελφοὶ γνήσιοι νὰ συνδιαγῶσι καὶ ἀλληλοβοηθῶνται πάντες ἐκεῖνοι, οἵτινες πιστεύοντες εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, φέρουσι τὸ θεῖον αὐτοῦ ὄνομα ὡς διακριτικὸν σημεῖον. Ἐὰν ἡ συνείδησις ἡμῶν ἦτο καθαρὰ δὲν θὰ εἶχομεν ἀνάγκην ἐνθαρρύνσεως, ἵνα ὑψωθῶμεν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ αἰσθανθῶμεν ἐν ἡμῖν τὴν φλόγα τοῦ ζήλου πρὸς τὴν ἀρετὴν. Μόνος ὁ νόμος τοῦ Εὐαγγελίου θὰ ἦτο ἀρκετὸς ἵνα ρυθμίζῃ τὰ ἥθη ἡμῶν. Ἐὰν ὁ αἰὼν ἡμῶν ἦτο ὁ ἀποστολικὸς αἰὼν, ὁ δροσιζόμενος ὑπὸ ἀτμοσφαιρᾶς πληθύνει ἐκ τῆς θείας χάριτος, ἡδυνάμεθα νὰ παρέρωμεν τὰς βοηθείας ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας ἡ θρησκεία ὑπόσχεται εἰς ἡμᾶς ἵνα ἐνθαρρύνῃ τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ αἰὼν ἡμῶν, αἰὼν ψυχρότητος θρησκευτικῆς καὶ ἀδιαφορίας, δὲν ἀνυψοῖ ἡμᾶς ὑπὲρ τῆς ὕλης εἰς κόσμον ἄλλον πνευματικόν, ἀλλὰ καθιστᾷ ἡμᾶς καθ' ἑκάστην ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνθρώπους ὑλιστικούς καὶ πρὸς τὰ τοῦ κόσμου ἐντελῶς προσκεκολλημένους διὰ τοῦτο πρὸ πάντων ὁ Χριστιανὸς ἔχει ἀνάγκην ἐνθαρρύνσεως εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ἀνύψωσιν, καὶ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἵνα τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν ἔχωσι μίαν καρδίαν καὶ μίαν ψυχὴν. Ἡ συνένωσις τῶν Χριστιανῶν εἰς συνδέσμους, σκοποῦντας τὴν ἐκπλήρωσιν διαφόρων ἔργων φιλανθρωπίας καὶ ἡθικῆς ἀναπτύξεως καὶ τελειώσεως, ἦτο ἀπ' ἀρχῆς μία τῶν κυριωτέρων ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκανόνιζον τὰς σχέσεις τῶν Χριστιανῶν.

Ἐν τοῖς χρόνοις ἐκεῖνοις, ἐν οἷς ἐκυριάρχει ἡ Εὐαγγελικὴ ἀγάπη, οἱ χριστιανοὶ διεκέρχοντο πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους, καὶ εἰς τοὺς εἰδωλολάτρους καὶ εἰς τοὺς ἄλλοθενεῖς ὅτι εἶναι ἀδελφοὶ φυσικῶς δικαῖοι, ὡς ἀπὸ κοινῆς μητρὸς τῆς φύσεως, ἀν καὶ οἱ εἰδωλολάτραι ἦσαν ἀδελφοὶ κακοί, καὶ ἡμιστὰ ἡ-θροπισμένοι. Ἡ ἀληθὴς θρησκεία, ἔλεγον, εἶναι ἡ μόνη γινώσκουσα νὰ καθιστᾷ ἀγαπῆτόν τὸν ἕνα πρὸς τὸν ἄλλον ἄνθρωπον, διότι διδάσκει ὅτι οἱ πάντες εἶνε συνδεδεμένοι διὰ τῶν δεσμῶν τῆς ἀδελφότητος, διότι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ κοινὸς πάντων πατήρ.

Ἀλλ' ἐκτός τῆς γενικῆς οὕτως εἰπεῖν ταύτης ἀδελφότητος, οἱ χριστιανοὶ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπετέλουν στενοτέρως σχέσεις ἀδελφότητος, τῆς ὁποίας οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ γνωρίσματα ἦσαν ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Θεοῦ κοινὸν πατέρα, ἡ ἐπίδρασις ἐπὶ πάντων τοῦ αὐτοῦ πνεύματος τῆς ἀγιότητος, ὁ φωτισμὸς τῶν πάντων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ φωτός τῆς ἀληθείας, ἡ συμμετοχὴ τῶν χριστιανῶν εἰς τὰ αὐτὰ πνευματικὰ καὶ ψυχικὰ ἀγαθὰ, ἡ καθιερωμένη ἰσότης μεταξὺ πάντων, ἡ καταργουσα πᾶσα κοινωνικὴν διάκρισιν καὶ ἰσοπεδοῦσα ἰσχυροὺς καὶ ταπεινοὺς πλουσίους καὶ πένητας, ἀνδρας καὶ γυναῖκας.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ κυριώτερος χαρακτὴρ τῆς πνευματικῆς ἐπαναστάσεως τὴν ὁποίαν εἰσήγαγε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν κόσμον. Ἀφ' ἧς ὁ Κύριος διεκέρχουσε πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ ὅτι εἶναι οἱ πάντες ἀδελφοὶ (Ματθ. 23,8.) «Πάντες δὲ ἡμῶν ἀδελφοὶ ἐστέ», ἡ ἀδελφότης συνέστη μεταξὺ τῶν χριστιανῶν, καὶ ἐξηκολούθησεν ὀφισταμένη καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τῇ πράξει. Οἱ Ἀπόστολοι οὕτω προσεφώνουν τοὺς μαθητάς αὐτῶν «Ἀνδρες ἀδελφοί.» Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτῶν ἀδελφοὺς ἀπεκάλουν τὰ μέλη τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἃς ἀπηυθύνοντο, καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς οὕτω διακρίνει ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων τοὺς πιστοὺς. Καὶ τὴν προσωνομίαν ταύτην ἡ Ἐκκλησία διετήρησε μέχρι σήμερον ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῆς.

Ἡ ἰδέα αὕτη τῆς ἀδελφότητος τῶν χριστιανῶν συνετέλει εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἥθους τοῦ χριστιανικοῦ, διότι ἐκαστος ἐθεώρει ἑαυτὸν ὑπόχρεον νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς διορθώσεως τοῦ σφαλλομένου ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Καὶ οὕτω ἡ τελειοποίη-

σις τῶν πάντων προϋφάει πανταχοῦ, ἐνθα ἐξηπλοῦτο ἡ πίστις ἡ χριστιανικὴ. Ἡ ἰδέα ἐστὶ ὁ ἀπομεινόμενος ἀνθρώπος ἔχει βέβαιον τὸν ἐπ' αὐτῆς πῶτος ὄλεθρον, συνήνουν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τοὺς ἀδελφοὺς εἰς ἀλληλοβοήθειαν. «Οὐαὶ τῷ ἐνί, ὅταν πέσῃ καὶ μὴ ἡ δεύτερος ἐγείρῃ αὐτόν» (Ἐκκλ. 4,10). Πᾶν ὅτι τείνει εἰς τὸ νὰ προσεγγίσῃ ἡμᾶς ἐν τῇ ἰδέᾳ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης καθιστᾷ ἡμᾶς κρείττους καὶ τελειότερους. Ἡ ἀδελφότης τείνει πάντοτε εἰς τὴν σύμπληξιν τῆς ὁμονοίας καὶ εἰρήνης τῶν ἡδελφωμένων, διότι ὁ μετ' ἄλλων βαδίζων τὴν αὐτὴν ὁδόν, προχωρεῖ ὑποδασταζόμενος, καὶ ὡς ἐὰν ὠθηται ὑπὸ τῆς ταυτοχρόνου καὶ συνηνωμένης κινήσεως τῶν συντρόφων αὐτοῦ. Ἡ ψυχὴ μεγαλύνεται, καὶ ἐμπνέεται ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπικοινωνίᾳ, καὶ ἕκαστος μέλος κανονίζει τὸν τύπον τοῦ βίου αὐτοῦ κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἔχει ὁ πῆριξ αὐτοῦ συμβιών ἐν ταῖς αὐταῖς ἀρχαῖς κόσμος. Πόσα ἀγαθὰ δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ ἐν μιᾷ παροικίᾳ ἀδελφότης καλῶς διωργανωμένη! Μία ἀδελφότης δύναται νὰ ζυμώσῃ ὅλον τὸν ἄλγειον ὡς ἐν τεμάχῳ προζυμίου· δύναται νὰ προφυλάξῃ καὶ ἐνισχύσῃ τὴν ἀθωότητα, νὰ συγκρατήσῃ τὴν νεότητα ἐν ταῖς ἐναρέτοις ἐξέσει, καὶ ν' αὐξήσῃ ἐν τῇ πράξει τὸν ζήλον καὶ τὴν ἀγάπην. Δι' αὐτῆς ἡ εὐσεβεία γίνεται ποθητὴ, ἡ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων ἐπικοινωνία γίνεται τοῖς πᾶσι κοινὴ, αἱ ἐορταὶ αἱ ἄγιοι χριστιανικῶς καθαγιαίνονται. Ἡ ἀδελφότης συνδέει τὰς καρδίας, γίνεται ὁ στολισμὸς τῆς Ἐκκλησίας, τὸ παράδειγμα τοῦ ποιμνίου, ἡ χαρὰ τοῦ ποιμένου, θέαμα Θεοῦ, ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις εὐχέστον.

Καὶ τὴν ἀδελφότητα ταύτην δεῖν νὰ ἐγκαταστήσωμεν οἱ πάντες, παντοῦ ἐνθα θέλομεν νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ πολεμήσωμεν τὴν κακίαν. Τὸν θεσμόν τοῦτον, τὸν ἐντελῶς χριστιανικὸν ὀφείλουσι πρὸ πάντων οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἐκκλησιῶν νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν, ὡς μέσον ἀσφαλὲς δι' οὗ δύναται νὰ καταπολεμηθῇ τελεσφόρως ἡ ἀμαρτία, καὶ καλλιεργηθῇ καρποφόρως ἡ ἀρετὴ. Ἐπικρατεῖ ἐν τινὶ κώμῃ ἡ πόλις ἡ βλασφημία, τὸ φιλέδικον, ἡ μέθη, ἡ διαφθορά, καὶ εἰς ἄλλαν κακίαν. Ἀς συμπαγῇ ἐκεῖ περὶ τὸν ἱερέα τῆς κώμης σύνδεσμος σκοπὸν ἔχων τὴν καταπολέμησιν τῆς κακίας καὶ προσλαμβάνων μέλη γυναῖκας ἢ ἀνδρας, οἵτινες ἀναλαμβάνουσι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παύσωσι πρῶτον ἐν ἑαυτοῖς τὴν κρατοῦσαν κακίαν καὶ εἰτα νὰ προσηλυτίσωσι καὶ ἄλλους εἰς τὴν ἀποκήρυξιν ταύτην. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνυψυχθῇ ἐν τινὶ κοινότητι ἀρετῇ τῇ, ἡ τήρησις ἐορτῶν, ὑπὸ πνεῦμα ἐντελῶς χριστιανικόν, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ ἀγάπη, ἡ εὐσεβεία καὶ εἰ τις ἑτέρα ἀρετὴ· καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς ὅς γινῇ ὁ πυρὴν, περὶ τὸν ὁποῖον θὰ ἐναρκαλωθῇ ὅλον τὸ σάρκωμα ἐκεῖνο, ὅπερ ποθεῖ εἰλικρινῶς τὴν κατίσχυσιν τῆς ἀρετῆς ταύτης.

Οὕτω ἡ ἀδελφότης ἡ χριστιανικὴ θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς μορφήν, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ πρακτικῇ αὐτοῦ τύπῳ θὰ ἐξαπλωθῇ μεταξὺ τῶν χριστιανῶν, καὶ αἱ κατὰ χώρας Ἐκκλησίαι, αἱ ὁμάδες αὐταὶ τῶν πιστῶν θὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἀληθεῖς μάνδρας τῶν ἀνρίων τοῦ Κυρίου, τοῦ σφαγιασθέντος ὑπὲρ αὐτῶν. «Πάτερ ἄγιε τήρησον αὐτοὺς ἐν τῇ ὀνοματί σου, οὗς δέδωκάς μοι, ἵνα ὥσιν ἐν καθὼς καὶ ἡμεῖς»

ΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΤΙΜΗ

B'

Ἀφοῦ τὸ πρῶτον ἐπάτησα τὸ ἱερὸν ἔδαφος τῆς Ἀκροπόλεως καὶ εἶδον τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ, τὸ ὁποῖον ὁ χρόνος, ἡ κακία καὶ ἡ μωρία τῶν ἀνθρώπων ἐπέφερον εἰς τὰ ἀθάνατα μνημεῖα τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἔκτοτε δὲν ἔπαυσα

νὰ ἐπισκέπτομαι κατὰ δύναμιν τὰρχαία. Ἐκτοτε ἔμαθον νὰ βλέπω εἰς αὐτὰ τὴν μεγίστην ἀπόδειξιν τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς εὐγενείας, τῆς καλαισθησίας, τῆς εὐσεβείας, τῆς φιλοπατρίας καὶ ἐν γένει πάσης ἀρετῆς τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων. Ἐνόουν καλῶς ὅτι ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἡδυνήθησαν ὅχι ἐν πόλει μεγάλη ἀλλ' ἀπλῶς πλησίον ἐνός ἱεροῦ, λ.χ. πλησίον τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐπιδαύρου, νὰ κτίσουν ὅχι μόνον πολυτελέστατον ναόν, ἀλλὰ καὶ ὀλομαρμάρινον μέγιστον καὶ ἀριστον θέατρον, θαυμασία λουτρά, ἐξαίτια γυμναστήρια, πλουσίαν βιβλιοθήκην, μεγάλα ὄψεα κλπ. κλπ., ἄνθρωποι τοιοῦτοι κατ' ἀνάγκην θὰ ἦσαν ὅχι μόνον εὐσεβεῖς καὶ πιστοὶ εἰς τὴν θρησκείαν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀληθῶς πολιτισμένοι καὶ ἀρίστα μορφωμένοι, τοῦτο ἔνεκα ἐχρηάζοντο καὶ λουτρά καὶ γυμναστήρια καὶ βιβλιοθήκας κλπ., θὰ ἦσαν καὶ σφόδρα καλαισθητικοί, διό καὶ πάντα τὰ οἰκοδομήματα καὶ αὐτὰ τὰ μικρότατα κατεσκευάζον με τὸσσην φιλοκαλίαν καὶ τελειότητα· θὰ ἦσαν καὶ συνετοὶ καὶ χρηστοὶ περὶ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν, διό καὶ ἐξοικονομοῦν τοσαῦτα χρήματα πρὸς ἀνέγερσιν τοιούτων καὶ τοσούτων πολυτελεστάτων καὶ καλλιτεχνικωτάτων ἀριστουργημάτων. Παρετήρουν ὅτι οἱ κάτοικοι ἀποκέντρουν τινὸς ἐπαρχίας λ.χ. τῆς Φιγαλείας, ἡδυνήθησαν νὰ οἰκοδομήσουν τὸν καὶ σήμερον ἀκόμη θαυμάσιον ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐνθ' ὅσον οὐδ' αἱ μεγάλαὶ πόλεις κατορθοῦν πάντοτε νὰ κτίσουν καὶ συντηρήσουν ναὸν ἄξιον λόγου, τότε δὲν ἡμποροῦν νὰ θαυμάσω ἀκούοντες τὴν εὐσεβείαν, τὴν πρὸς τὰ κοινὰ ἀγάπην καὶ φιλοπάτριαν, τὴν σόφροναν διοίκησιν τῶν κοινῶν, τὴν ἡμιλλαν καὶ τάσιν πρὸς πρόδοον, τὸν πλοῦτον, τὴν καλαισθησίαν, τὴν τέχνην, τὸν πολιτισμὸν ἐν γένει τοῦ ἐκλεκτοῦ, τοῦ ἐξόχου ἐκείνου λαοῦ. Διὰ τοῦτο πᾶν ὅ,τι ἐξ ἐκείνων τῶν ἀληθῶς εὐγενῶν ἀνθρώπων κατήρχετο μέχρις ἡμῶν εἴτε ἀγαθὰ εἴτε οἰκοδόμημα εἴτε νόμισμα εἴτε ἐπιγραφή εἴτε λέξις εἴτε ὅ,τι δὴποτε ἦτο, πάντοτε τὸ θεώρουν ὡς ἱερὸν λείψανον, ὡς πολυτίμον κληρονομίαν παντὸς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ὡς κήρυκα, μεγαλόφωνον τῆς εὐγενείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνων· διὰ τοῦτο δὲ καὶ μεγάλως ἐλυπούμεν, ὅταν παρετήρουν ὅτι τὰ κληροδοτήματα ταῦτα εἶχον πάθει ἢ ἐπασχόν τι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἐφκρίνετό μοι ὅτι ἦτο τὸ ἴδιον ὡς ἂν τις εἶχε κακοποιήσει τὸν πατέρα ἢ τὸν πάππον μου.

Πρὸ τινων ἐτῶν περιερχόμενος μέρη τινὰ τῆς πολυκαθῆς Κρήτης παρετήρησα, ὅτι ἄνθρωποι ἀφιλότιμοι καὶ ἀκαίσθητοι ἀνέσκαπτον καὶ εὗρισκαν ἀρχαία ἐξαίτια οἰκοδομήματα παλαιὰς ἐνδόξου πόλεως, καὶ ἀφαιροῦντες τοὺς τετραγώνους λίθους, πολλοὺς μάλιστα φέροντας σπουδαίαν ἐπιγραφὰς ἢ κοσμήματα καλλιτεχνικώτατα, μετέφερον καὶ ἐπώλουν αὐτοὺς ἀντὶ ἐκατὸν παρῆδων ἑκάστον, εἰς ὁποῖον ἤθελε νὰ οἰκοδομήσῃ. Ἐφρόντισα νὰ μάθω, ἀν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐμποδισθῇ τὸ κακὸν τοῦτο διὰ τῆς ἐξουσίας· ἀλλ' ἐπέστην ταχέως, ὅτι ἡ τότε τυραννικὴ Κυβέρνησις ὅχι μόνον δὲν εἶχε διαθέσιν νὰ διαφυλάξῃ ἀλλὰ καὶ τοῦναντίον νὰ ἐξαφανίσῃ πᾶν ἔχνος εὐγενείας καὶ εὐκλείας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, καὶ ἐπομένως καὶ πᾶν ἀρχαῖον.

Πρὸ ολίγων πάλιν ἡμερῶν παρευρισκόμην εἰς διχλείαν, τὴν ὁποίαν σοφὸς καὶ ἀληθῶς πλήρης ἐνθέου ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας τέχνης ζήλου Γερμανὸς καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας, ἔκαμιν εἰς τινὰ ἐν Ἀθῆναις ἀρχαιολογικὴν Σχολήν. Ὁ ἀνὴρ διηγείτο μετὰ λύπης καὶ σχεδὸν κλαίων, πῶς πρὸ τινων ἐτῶν ἀνεσκαφῇ ἀρχαῖος ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν τινὶ ἐπαρχίᾳ τῆς Πελοποννήσου, καὶ πῶς σήμερον οὐδὲν ἔχνος τῶν ἀνασκαφῶν ἐκείνων σφάζεται, διότι οἱ πῆριξ χωρικοὶ ἔλαβον τοὺς ὠραίους λίθους καὶ ἔκτισαν τοὺς ἡλιοτοίχους τῶν ἀγρῶν τῶν. Ἐκρίνε δὲ καλὸν νὰ γίνονιν αἱ κατὰλληλοι ἐνέργειαι πλησίον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἵνα αὕτη φροντίσῃ καὶ ὁρίσῃ πῶς νὰ μὴ διαρπαζῶνται καὶ καταστρέ-

φῶνται αἱ ἀρχαιοτάτες ὕαι δι' ἀνασκαφῶν ἐρχονται εἰς φῶς.

Ταῦτα ἀκούων ἐνεθυμήθη τὸς λόγους τοῦ μακαρίτου Κουρτίου καὶ ὄκτιρα πάλιν ἑμαυτόν. Ἰδοὺ λοιπόν, εἶπα, ἐξακολουθεῖ ἀκόμη ἡ αὐτὴ μακρία, ἡ αὐτὴ ἀπονία, ἡ αὐτὴ ἀφιλοτιμία καὶ ἀφιλοπατρία! Ἀντὶ πινακίου φακῆς, ἥτοι ἀντὶ μικρῆς καὶ γελοίας ὠφελείας, ἐξαφανίζομεν ὡς βάνδαλοι καὶ βέρβεροι, ὡς ἀσεβεῖς καὶ ἀθλοὶοὶ υἱοὶ τὴν εὐγενεστάτην ἡμῶν κληρονομίαν! Ἀνεχώρησα ἐκ τῆς Σχολῆς περίλυπος, καὶ ἡρώτων ἀν ὑπάρχῃ παρ' ἡμῖν πατρικὴ κυβέρνησις, ἀν ὑπάρχουν ἔφοροι ἀρχαιοτήτων, ἀν ὑπάρχουν διδάσκαλοι, ἀν ὑπάρχῃ φιλοπατρία καὶ ἐθνικὴ φιλοτιμία, ἀν ὑπάρχῃ νοῦς!

ΕΚΑΤΟΝ ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ ΣΑΜΟΥΗΛ

Γ'

Ἦθελον ἀγανακτήσῃ ἡ μεγαλόδορος θεότης, ἀν ὁ ἀνθρώπος, τῆλλα πνίγων συναισθήματα τὰ γενικώτερα, τὰ γενναίωτερα, ἤθελε τὸν νοῦν αὐτοῦ καὶ τὴν καρδίαν καταδαπανᾷ μόνον εἰς τοῦ ἰδίου οἴκου τὴν εὐδαιμονίαν. Καὶ διὰ τὸν χαράζοντα ὄρια τῆς ἀγάπης καὶ εἰπόντα, αἶ, τι κλείει ἡ θύρα μου, ἔπλασεν ὁ μῦθος: ὁ Θεὸς κατηράσθη τὸν μαρὸν, καὶ οἰκτρὸς κοιλίας, με ἀηδὴ σίελον σημαίνων τὴν πορείαν αὐτοῦ, σύρει τὸν οἶκον ἐπὶ τῆς ράχεώς του.

Ἐθαύμασεν ἡ ψυχὴ μου τῆς ἀληθείας τοὺς κήρυκας, τῆς πίστεως τοὺς μάρτυρας καὶ τῆς ἐπιστήμης, τοῦ Ἀχιλλέως περισσώτερον τὸν Πρωτεσίλαον, πηδῶντα πρῶτον εἰς τὴν τραϊκὴν γῆν, ἵνα χάριν τοῦ κοινῶ ἀγαθοῦ, τῆς τιμῆς καὶ τῆς εὐτυχίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποθάνῃ, περισσώτερον τοῦ πελαργοῦ παρέχοντος τὰ σπλάγγνα εἰς τροφήν τῶν ἐκυτοῦ νεοσσῶν τὸν Σωκράτη σπαράσσοντα τὰ στήνα του καὶ παρέχοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ τὴν θεοειδῆ ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ Σοφοκλῆς, ὅχι εἰς ἀγέλην ἡθιμημένος, ἀλλ' ἐλευθέρως καὶ φιλοσόφῳ πολιτικῆς πολλῆς ὑπερήφανος καὶ ἄνθρωπος ὡς ἀληθῶς, ρήτρων νόμου ἀπαράβατον ἀνέγραψεν: εὖστις προσφίλες τι πρόσωπον ἀνώτερον τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος νομίζει, τοῦτον ἐσχάτης καταφρονήσεως ἄξιον κρίνω.

Ἀς ὑπεραπολογηθῇ ἄλλος ὑπὲρ τοῦ Ἀλάντου ταίσσοντος τοὺς ἀσκητάς εἰς τὸν ἐβδόμον τοῦ παραδείσου κύκλον. Ἐγὼ δὲν ἐπαινῶ ἐκείνους οἵτινες δὲν ἔχουσιν ἀγάπην εἰ μὴ πρὸς ἑαυτοὺς μόνους καταλύοντας τὰς ὁδοὺς ἀλλ' ἀγίας φροντίδας ὑπὲρ γονέων, ἀδελφῶν, τέκνων, φίλων, ἁλλων, ὑπὲρ τῆς θρησκείας κινδυνεύουσας μάλιστα καὶ τῆς πατρίδος ταπεινούμενης. Ἀλλ' ἀναπετάσωμεν τὰς ἀργυροφειγείας πύλας ἐνός ἐβδόμου οὐρανοῦ δι' ἀσκητὰς ὡς ὁ Σαμουὴλ. Σκέψαντο εἶναι ἐκ τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης τῆς ἀπηνόου· ἀλλ' εἶναι ἐκεῖ παρὰ τὸ πλεῖρον τῶν ὁμοεθνῶν τοῦ συμπίσχω, συνοδυνώμενος χάριν τῶν κοινῶν ἀγαθῶν, τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πατρίδος.

Ἡ τελευταία κρίσις ἐπῆλθεν. Τὸ Σούλι παρεδόθη καὶ ὁ ἄδοξος πορθητὴς αὐτοῦ ὁ Βελῆ μπέης, ὁ υἱὸς τοῦ βεζύρου τῶν Ἰωαννίνων Ἀλῆ, ὁρκους φοικτοὺς ὁ ἐπίορκος ὁμνύει καὶ ὁμῆρους ὁ ἀπίστος παραχωρεῖ εἰς τοὺς Σουλιάτας, κατηρεῖ ἀλλ' οὐχὶ κατησχυμένους ἐκ τῆς πατρίδος ἀποχωροῦντας.

Ἐπὶ τοῦ λόφου δὲ τοῦ Κοῦγκι μετὰ πέντε μόνον Σουλιατῶν συστρατιωτῶν μένει ὁ Σαμουὴλ. Ἐν τῷ ναρῷ τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς, τόπῳ λατρείας τοῦ Θεοῦ καὶ ἅμα πολεμοφρόνῳ ἀποθήκῃ, ὑπὸ τοῦ πολεμάρχου μοναχοῦ παρὰδίδονται ἐπὶ πληρωμῇ ἡ ἀναπομείνασα πυρτις καὶ ἑλλὰς πολέμου ἐφόδια εἰς τινὰς Ἀλβανούς καὶ τὸν ἐκ Σαπικῆς Ἑλληνα Παπαϊωάννου Οἰκονόμου.

Ὁ Σχμουήλ ὁ βυθύνους, τὸ ὑψηλὸν μέτωπον σύνορου ἔχων καὶ ἀμείλιχον τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἀγέρωχον, ὡς οὐρανὸς ἐρ' οὐ μεγалоπρεπεί; ὑψιόνται λευκοὶ νεφέλαι, παύσεται μέγαρα βουλιόμενος. Αὐτὸς πλάνης οἰκτρὸν ἄτημον βίον ἐν Πέρσῃ ἢ ἀλλοχρῶς νὰ διέρχεται, καὶ οἱ Τοῦρκοι νὰ πτωσὶ τὴν ἱερὰν τοῦ Σουλίου κορυφὴν ἢ λέων διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν ν' ἀναρριχᾶται ἐπὶ τῶν ἀποκρήκηνων πλευρῶν τῆς Πίνδου! Ἀλλὰ καὶ τοῦτο θὰ ἦτο ἀγχιθόν, ἂν ἤθελε δυνήθῃ τὸ κρυοφύλλι εἰς τὰς χεῖρας ἔχων καὶ τὴν σπᾶθην τὴν δαμνακηνήν, νὰ συμπολεμῇ μετὰ τῶν Κετσεντινῶν ἀνὰ τὰ Ἀργεῖα ἢ πέραν ἐπάνω εἰς τὰ Χῆσια καὶ τὸν Ὀλυμπον συστρατιώτης νὰ κληθῇ τοῦ ἡρώϊκου Παπαθύμιου. Αλλὰ φοβεῖται ὅτι ὁ βεζύρης τῶν Ἰωαννίνων, πένθηρ ὑπουργὸς καὶ αἰμοδιψής, τῶρ πλέον συλλαβὼν θέλει ἀρνήσῃ αὐτὸν διὰ φρικτῶν βυσάνων. Ἐπεθύμει δὲ τοῦ Σουλίου τέλος ἀντάξιον βροντῇ ἀπέραντος ὡς οὐρανὸν τι σάλπισμα εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς νὰ ἀντηχῇ ἀγγέλλον τοῦ Σουλίου τὴν ἐνδοξον πῶσιν.

Ταῦτα ἐβουλεύετο ὅτε ὁ Ἀλβανὸς ἀξιωματικὸς, αἰλουρος γρυλίζων ἐκ χαρᾶς, εἶπε σπράζων πρὸς τὸν Σχμουήλ. «Καὶ τῶρ πόσα κολαττήρια στοχάζεσαι, κλόγερ, θὰ σοῦ δώσῃ ὁ βεζύρης, ὁπότεν σὲ βάλῃ εἰς τὸ χέρι; ἀπὸ τὴν ὁποῖον καὶ δὲν γλυτώνεις». Τοῦτο κρωγμὸς ἦτο κόρκος πρὸς τὸν αἰθεροδρόμον αἰτόν. Ἀδὲν εἶναι ἄξιος ὁ Βεζύρης νὰ πιάσῃ ἄνθρωπον, ὅστις ἐκτὸς ὅπου δὲν τὸν φοβεῖται, γνωρίζει καὶ ἄλλον δρόμον τοῦ θανάτου.

Εἶπε καὶ τιτάνιον ἔστησε τὸ ἀνάστημά του ὁ ταπεινὸφρων καλόγηρος· τὸ πτωχὸν παιδίον τῶν Δερβιζανῶν ἀνέδραμεν εἰς ἡμέρον. Οὕτω τινάσσει τὸν κῶνον ὁ ἄνεμος καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κόκκος πίπτει μικρὸς. Τρυφερὸς ὕστερον φύεται βλαστὸς, τοῦ προδάτου δύναται νὰ τὸν συντριφῇ τὸ πᾶντα. Οἱ ὄμβροι ἔπειτα καὶ εὐμενεῖς αἱ αὖραι προσπνέουσιν σιδηρόδετον τὴν πεύκην ἐξέθρεψαν. Μὲ τὰς χαλυβδίνας ρίζας τῆς γῆς ἔχει ἐνχαλισθῇ τὰ στέρνα καὶ τὴν κορυφὴν τῆς καλλίκομον εἰς τοὺς αἰθέρας ὕψι. Ὁ πέλεκυς τοῦ ὑλοτόμου μόνον καὶ αἱ ἀδηνάροι φλόγες τῆς πυρκαϊᾶς θέλουσιν αὐτὴν καταβάλλῃ. Καὶ ὁ Σχμουήλ ἀγέρωχος πρὸ τοῦ θρασέως Ἀλβανοῦ, ὡς τὰ σουλιωτικὰ ὄρη πρὸ τῆς Λάκκας τῆς χθαμαλῆς, τῆς λαμπάδος, ἣν ἐράττει, τὴν θρυαλλίδι ρίπτει εἰς τῆς πυρίτιδος τὸν σωρόν.

Τοῦ νείτου τῆς Ἀγίας Παρρασκευῆς οἱ τοῖχοι τιναχθέντες ἐκρηπίσθησαν εἰς δαιμονιώδη λιθοβολισμόν καὶ διερράγησαν καὶ ἐσπράχθησαν τοῦ Κοῦγκι οἱ παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῖχοι.

Ὁ δὲ Σχμουήλ;

Ἡ ἀτραπὴ τῆς φλεχθείσης πυρίτιδος νεφέλη ἔγεινε φωτὸς ζωῆς, καὶ ἦεν αὐτὸν μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ αἰωνίου. Ἐκεῖ ἐκλήθη· μελιχίω· μειδίῳ. Τὸ Σουλι, καὶ μετ' ἐκείνου αὐτὸς, ἔτρεψεν τέλος τοῦ βίου του ἔξιν. Διάττων ἀστήρ ἀνεφλέγη εἰς τὸν ὀρίζοντα, μετὰ βροντῆς διεράγη, καὶ εἰς χρυσοῦ καὶ λίθων τιμίων ἐκρηπίσθη χρυσαυγὴ ποταμὸν.

ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Μία γράμη καθ' ἑβδομάδα

Καὶ θέλει γίγῃ (ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολὴ τῶν πραγμάτων) νὰ εἶσθε βέλαιοι, ὅταν, ἀφωσιωμένοι διὰ τοῦ διόλου εἰς τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως τὰς ἀναλλοιώτους ἀρχάς, ἐργάζεσθε εὐκρινῶς καὶ ἀνεκδότως καὶ δημοφρῶς τὸ ἔργον τῆς κοινῆς σωτηρίας, οἱ μὲν ἀπλοῦς καὶ ὑπερμαχοῦντες ὑπὲρ αὐτῆς ὅχι μόνον ἀνδρείως καὶ δολοφύως ἀλλὰ καὶ μετὰ παρτελῇ πειθαρχίαν καὶ ὑπακοὴν εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ἀρχηγῶν, οἱ δὲ διοικοῦντες τὸ πᾶν τοῦ κράτους καὶ αὐτὴν τὴν πατρίδα, οὐχὶ δὲ, ἀπαγε, ὑπὲρ τιος ἢ κατὰ τιος προσώπου, οὐδὲ πρὸς τοῦτο ἢ πρὸς ἐκεῖνο ἀποβλέποντες τὸ ἰδιαιτέρον συμφέρον.

Ἰω. Καποδίστριας

ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Κ. ΣΤ. (...) Εὐχαρίστως.—Α. Θ. Σ. (...) Ζητηθὲν Καταστατικὸν ἐστάλη μετὰ τοῦ τελ. φακέλου τῶν Πατριῶν.—Μ. Π. Χανιά. Ἐνεκα αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν φύλλων ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐπιδώσωμεν ἀγγελίας. Οἱ ἔχοντες συμφέρον νὰ δημοσιεύσιν αὐτὰς ἄ: κρίνωσι ἂν καὶ ἄλλα τὰ ἄλλα φύλλα, ὅμοι λαμβανόμενα, δύναται νὰ κυκλοφορῶσιν ἐν Κρήτῃ ἐπὶ παραδείγματι εἰς 1870 φύλλα ὅπως τὰ Πατριῶν. Μ. Σ. Ε. Πάφον; Α. Δ. Πύργον; Γ. Β. Σεβαστοῦ πολιν; Ν. Γ. Ι. Ἀμβροῦρον; Χ. Χ. Ἀγ. Φραγκίσκον, Εὐρ. Π. Κάρδιφ Ἐστάλησαν.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΜΕΛΙΣΟΚΟΜΙΑ Ε. Μ. Δ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ

Βιβλίον μεγάλης πρακτικῆς ὠφελείας
Κατὰ σύστημα Εὐρωπαϊκὸν ἐφηρμοσμένον
ἐν Κρήτῃ, πενταπλάσιον τὰ
εἰσοδήματα τῇ μελίτῃ. Νέα Κυφελή,
νέαι μέθοδοι. Μετὰ τοῦ ἐγγράμου πίνακος
τιμᾶται δραχμᾶς χαρτ. 4.50. ἄνευ τοῦ
πίνακος 3.50 Πωλεῖται ἐν Χανίοις (Κρήτης)
παρὰ τοῦ κ. Ε. Μ. Δ. Φραντζεσκάκη. Ἐν
Ἀθήναις εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον Μπέκ. (Εἰς τὰς
ἐπαρχίας ἀποστέλλεται ἐλευθ. ταχ. τελῶν
ἀντὶ 4 δρ. Ὁ πίναξ ἑαλ' ἀντὶ δρ χαρτ. 5.50
Ἐξεδόθησαν

Ι. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

ΑΚΑΔΗΜΕΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Τόμος Β'

Περὶ τονισμοῦ καὶ περὶ τῶν φωνηέντων

ΤΕΙΟΝ ΟΛΛΑΝΔΙΚΟΝ

Τὸ τόσον ἐκτιμηθὲν πέρυσι διὰ τὴν ἐκτακτον γνησιότητα καὶ τὸ ἄρωμα αὐτοῦ, Ὀλλανδικὸν τίτον ἐκομισθῇ καὶ ἐφέτος ἐκ τῆς νέας ἐσοδείας καὶ πωλεῖται εἰς πακέτα τῶν 100 γραμμαρίων Ἀριθ. 3 Α' ποιότητος τὰ 100 γραμμάρια Δραχ. 2.50, Ἀριθ. 2 Β' ποιότητος τὰ 100 γραμμάρια Δραχ. 2. Διὰ τὰς ἐπαρχίας προσθήκη 10 λεπτῶν διὰ ταχυδρομικά

ΠΑΡΑΘΕ καὶ ΚΟΤΖΙΑΣ

ΝΕΩΤΑΤΑ

ΚΑΠΕΛΛΑ

ΔΡΙΣΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΒΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΔΑΞΙΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Βιβλίον 51.

ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΑ

Ὁ συγγραφεὺς κ. Σπ. Δοβέρδος ἐξέθεσεν εἰς τὰς 98 σελίδας τοῦ ἔργου του τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῶν ταμειευτηρίων εἰς τὰς διαφόρους χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς Ἀμερικήν. Ὁ ὑπολυνθὼν σκοπὸς καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ συγγραφέως, ὅτι λέγει εἰς τὸ προοίμιόν του, εἶναι νὰ δοθῇ καὶ παρ' ἡμῶν ὅθτις εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀποταμιεύσεως νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἡλικίων ἀρχῶν, τῶν ὁποίων ἀπόρροια εἶναι ἡ ἀποταμιεύσις καὶ νὰ ἐνεργηθῇ συστηματικὴ ὁργάνωσις αὐτῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ βιβλίον πωλεῖται λεπτὰ 40 εἰς τὰ Καταστήματα τοῦ Βυλλόγου καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα.

Ὁδὸς
Σταδίου

ΕΦΘΑΣΑΝ ΤΑ ΚΑΠΕΛΛΑ

ΑΓΓΛΙΚΑ ΚΑΙ ΒΟΥΡΓΑΛΙΝΟ

ΕΙΣ ΤΟΥ ΜΠΡΟΥΜΗ

Ὁδὸς
Σταδίου